

INTRODUCCIÓ

El llenguatge de la noviolència

Pablo Aguiar / Sandra Martínez

Institut Català Internacional per la Pau

En aquesta era de la postveritat, arrossegats per un populisme emotiu que convida a la perversió constant del llenguatge, les paraules es flexibilitzen i s'arriben a retorçar fins a l'extrem, perdent el seu sentit original per raó mateix d'un sobreús o una manipulació, intencionada o no. Per aquest motiu, trobem adient fer l'esforç d'aprofundir en aspectes terminològics i evitar, en la mesura del possible, ambigüitats conceptuals, per tal de contribuir a la definició de límits narratius. Aquest nou número de la revista *Per la Pau* neix amb la motivació d'endinsar-nos en l'anàlisi d'una de les paraules que formen el nucli dur del que podríem anomenar el lèxic de la pau: la noviolència, terme que recentment ha aparegut amb molta freqüència als mitjans de comunicació, en converses informals, tertúlies, pancartes i, fins i tot, resolucions judicials.

No és la primera vegada que dediquem un monogràfic del *Per la Pau* a la noviolència. Al número 7 de la revista (2011) ja vam tractar aquesta temàtica, però en aquella ocasió vam voler fer un repàs general a la tradició catalana a favor de la noviolència, sense un focus cronològic concret.

Ara, aquest monogràfic també neix amb l'objectiu de motivar el coneixement i la reflexió crítica sobre experiències de lluites noviolentes, però se situa en un altre punt contextual: en els darrers anys hem viscut a Catalunya un debat i procés social i polític intens en relació al dret d'autodeterminació i la independència de Catalunya que ha marcat una gran varietat d'esdeveniments i ha promogut nombroses accions de mobilització ciutadana. Aquest procés ha provocat una agitació sociopolítica que ens ha interpel·lat de manera directa: l'ICIP respon a unes determinades sigles, som

Internacionals, som de Pau però també som Catalans, i no podem obviar la realitat que ens és més propera. Així, per primera vegada des del naixement de la revista, el focus no el situarem a indrets geogràficament distants. L'excepcionalitat del context que ens envolta ens força a analitzar-lo.

“ Som Internacionals, de Pau i Catalans: l'excepcionalitat del context que ens envolta ens força a analitzar-lo ”

En aquest punt, creiem important puntualitzar que aquest número no pren cap posicionament polític. Des de la pluralitat i la no indiferència ètica, la nostra prioritat és destacar una evidència palmària: des de diferents expressions de la societat civil, s'ha defensat de manera reiterada un procés sociopolític que tingui la noviolència com a mecanisme identificatiu per materialitzar un projecte de futur de canvi social. Aquesta aposta per l'acció noviolenta ens interpel·la directament a fer una reflexió conjunta, més serena i profunda, sobre diversos elements que giren entorn a un projecte de transformació radical de la societat en totes les seves dimensions: personal, relacional i, també, estructural. La motivació d'aquest monogràfic rau, per tant, en analitzar el context català en relació a les actituds actives i compromeses que s'han anat adoptant de rebuig a totes les manifestacions de violència, per tal de donar èmfasi al projecte en positiu que promou la noviolència. Aquest apropament analític des de diferents visions del fenomen ens ha permès evidenciar que el conflicte i la voluntat de canvi poden canalitzar-se de manera constructiva, lluny de la passivitat, la submissió o el conformisme. No es tracta, per tant, de posar el focus en el contingut del procés independentista català, sinó de la forma que l'acompanya, aquella que s'ha anat construint des de diferents iniciatives i eines de resistència civil pacífica i, inclús, des de la desobediència.

En el primer article, David Cortright ens ofereix una anàlisi del moviment a favor de la independència de Catalunya a través d'un recorregut pels principis de la noviolència estratègica i els mètodes clàssics de mobilització de masses utilitzats per Gandhi,

Martin Luther King Jr. i altres pioners de l'estratègia de resistència civil. Seguidament, Jordi Mir contextualitza l'evolució de l'activisme a Catalunya i convida al lector a repensar qüestions com la legalitat i les legitimitats, especialment pel que fa a l'acceptació o criminalització de la desobediència civil no violenta.

“ L'aposta per l'acció no violenta ens interpel·la a fer una reflexió serena i profunda sobre diversos elements que giren entorn a un projecte de transformació radical de la societat ”

Més enllà de reflexions de caràcter més teòric, el monogràfic també s'endinsa en experiències concretes. Amb la inquietud de donar visibilitat al component pacífic de diferents iniciatives populars que han anat sorgint, en defensa de la llibertat, els valors democràtics i els drets humans, Marina Llansana i Sandra Saura destaquen en els seus respectius articles, el naixement de la diversitat de col·lectius, entitats i campanyes que han promogut el caràcter no violent a totes les mobilitzacions i manifestacions multitudinàries en el marc del conflicte sociopolític català. Al seu torn, Pedro Ma Uruñuela parteix de la teoria del conflicte per reivindicar la urgència de trencar el cercle viciós de polarització, el qual s'alimenta d'una falta de reflexió i una alta desinformació. L'article esdevé un decàleg d'eines-clau que van des de la cooperació i el diàleg, a l'escolta activa, el reconeixement de legitimitats, l'enteniment mutu i el respecte a les emocions de l'altre, per tal de minorar tota possibilitat de divisió social.

Finalment, destaquem el pes que tenen i el rol que juguen actualment les xarxes socials com a eina de promoció de l'organització ciutadana i l'acció col·lectiva a partir d'una entrevista a l'activista Simona Levi, que se centra en l'ús estratègic de les eines digitals i en com aquestes poden contribuir a la renovació de la democràcia participativa.

Per acabar, volem dedicar aquest monogràfic a dues persones molt estimades que ens han deixat recentment: el professor Jaume Botey, amic, mestre, col·laborador de l'ICIP,

un referent en la lluita per la dignitat i la justícia i figura clau en la trajectòria del moviment per la pau a Catalunya; i l'investigador Gene Sharp, referent teòric de la noviolència a nivell internacional. Moltes gràcies per tot el que ens heu ensenyat.

Fotografia : Manifestació “No tinc por” a Barcelona, Agost 2017: Mariusmm.

© Generalitat de Catalunya